

IMPACTUL SCHIMBĂRII COTEI TVA ASUPRA INDUSTRIEI HORECA

THE IMPACT OF THE VAT RATE CHANGE ON THE CATERING INDUSTRY

Autor: Adelina NEGRUe-mail: negru.adelina@ase.md**Conducător științific: Iuliana ȚUGULSCHI,**

ORCID: 0000-0001-8544-7327

e-mail: tugulschi.i@ase.md

Academia de Studii Economice din Moldova

Abstract. Value added tax (VAT) is a state tax that represents a form of collection to the budget of a part of the value of delivered goods, rendered services that are subject to taxation on the territory of the Republic of Moldova. Changes in VAT rates can have effects on prices for consumers and influence consumption behaviour and business decisions. Value added tax (VAT) plays a significant role in the HORECA industry, impacting costs and prices, as well as consumer behavior. Currently, the VAT rate for HORECA is 8%, preceded by 12% and 6% during the emergency period. The purpose of this paper is to show the impact produced on the HORECA industry, caused by the change of VAT, through the analysis of the situation within the Republic of Moldova.

Keywords: vat, HORECA**JEL:** M41**Introducere**

Conform art. 93 din Codul Fiscal al Republicii Moldova, *taxa pe valoarea adăugată* (T.V.A.) este un impozit de stat care reprezintă o formă de colectare la buget a unei părți a valorii mărfurilor livrate, serviciilor prestate care sînt supuse impozitării pe teritoriul Republicii Moldova, precum și a unei părți din valoarea mărfurilor, serviciilor impozabile importate în Republica Moldova [1]. Această taxă este o taxă pe consum aplicată la fiecare etapă a lanțului de producție și distribuție a bunurilor și serviciilor. Este o taxă indirectă, în sensul că este percepută de la consumatorul final, dar colectată și remisă de către entitățile intermediare către autoritățile fiscale.

Modificarea cotei TVA pot avea efecte asupra prețurilor pentru consumatori și pot influența comportamentul de consum și deciziile de afaceri. De asemenea, cota TVA poate influența investițiile și cheltuielile de consum în economie. În industria HORECA taxa pe valoarea adăugată (TVA) joacă un rol semnificativ avînd impact asupra costurilor și prețurilor, precum și asupra comportamentului consumatorilor.

Industria HORECA în Republica Moldova reprezintă un sector important al economiei, fiind responsabilă pentru furnizarea de servicii de alimentație publică și ospitalitate. Însuși termenul HORECA provine din combinația cuvintelor hotel (HO), restaurant (RE), și catering (CA). Republica Moldova este cunoscută pentru o varietate bogată de restaurante și cafenele, o gamă diversă de opțiuni de cazare, și diverse tipuri de servicii de catering.

Metodologia de cercetare

În cadrul lucrării de cercetare, tema studiată a fost abordată din punct de vedere descriptiv-empiric, pentru a fi posibilă descrierea noțiunilor de TVA și HORECA și pentru a putea reprezenta mecanismul de funcționare dintre acestea. Pentru studiu au fost utilizate metodele matematice și cantitative de analiză a datelor, printre care tehnicile statistice și analiza de rețea. Pentru analiza datelor, am utilizat metodele: analiza materialistă, pentru studiul evoluției faptelor sociale; analiza funcțională, pentru urmărirea relațiilor dintre instituțiile formale și informale; și analiza structurală, pentru reperarea logicii de organizare a informației culturale. Scopul fundamental al studiului a fost de a stabili impactul pe care îl are schimbarea cotei de TVA asupra domeniului HORECA prin prisma analizei particularităților din Republica Moldova.

Conținutul de bază

În Republica Moldova, taxa pe valoarea adăugată (TVA) este una dintre principalele taxe indirecte aplicate pentru bunuri și servicii. Conceptul de TVA a fost introdus pentru prima dată în Republica Moldova în anul 1998 prin cota standard de 20%. [2]

În domeniul HORECA până în 2021 cota TVA a fost de 12%. În anul 2021 din cauza pandemiei globale COVID 19 cota a fost schimbată pe o perioadă de urgență nedeterminată. Industria HORECA din Republica Moldova, ca și în alte țări a fost puternic afectată de pandemia de COVID-19, cu restricții de funcționare, închideri temporare și scădere a cererii din partea consumatorilor. Mulți operatori din acest sector au fost impuși să își adapteze afacerile și să implementeze măsuri suplimentare de siguranță și igienă. Trebuie reamintit faptul că, prin Decizia Comisiei Naționale pentru Situații Excepționale în Sănătate Publică, în timpul urgenței de sănătate publică din timpul pandemiei COVID-19, în sectorul HoReCa a fost aplicată o cotă de TVA înjumătățită de 6% față de 12% de până atunci, la produsele alimentare și/sau la băuturi, cu excepția producției alcoolice, preparate sau nepreparate, pentru consumul uman, însoțite de serviciile conexe care să permită consumul imediat al acestora, realizate în cadrul activităților care se atribuie la secțiunea I a Clasificatorului activităților din Economia Moldovei pe întreg teritoriul țării. Cota a fost aplicată începând cu data de 31 octombrie 2021, conform Legii nr.76/2021 cu privire la impozitarea specială a serviciilor realizate în cadrul activităților atribuite la secțiunea I a Clasificatorului activităților din Economia Republicii Moldova. [3] Ulterior, starea de urgență a fost aplicată și prelungită, dat fiind atacul militar al Rusiei asupra Ucrainei. [4]

Reducerea cotei TVA până la 6% pentru industria HORECA a avut ca scop ușurarea situației în starea de urgență prin câteva aspecte:

1. *stimularea consumului* - reducerea cotei TVA duce la scăderea prețurilor pentru consumatori, ceea ce ar putea stimula cererea pentru serviciile din industria HORECA. Consumatorii sunt mai dispuși să meargă la restaurante sau să utilizeze serviciile de catering și cazare dacă prețurile sunt mai accesibile;

2. *creșterea competitivității* - reducerea cotei TVA poate face produsele și serviciile din industria HORECA mai competitive în raport cu alte opțiuni disponibile pe piață. Acest lucru ar putea atrage mai mulți clienți și ar putea ajuta entitățile din acest sector să își îmbunătățească cifra de afaceri și profitabilitatea;

3. *sprrijinirea întreprinderilor mici și mijlocii* - reducerea cotei TVA ar putea reduce povara fiscală și ar putea oferi un stimulent financiar suplimentar;

4. *stimularea investițiilor* - întrucât reducerea cotei TVA ar putea spori cererea pentru serviciile din industria HORECA, aceasta ar putea genera un climat favorabil pentru investiții suplimentare în sector;

5. *efect asupra ocupării forței de muncă* - creștere a cererii pentru serviciile din industria HORECA ca urmare a reducerii cotei TVA ar putea conduce la o creștere a cererii de forță de muncă în acest sector. Aceasta ar putea genera oportunități de angajare și ar putea contribui la reducerea șomajului, în special în rândul tinerilor și al lucrătorilor cu venituri reduse. [5]

Începând cu data de 31 decembrie 2023, pentru serviciile de cazare, produsele alimentare și băuturile prevăzute în art. 96 litera b) la liniuțele a opta și a noua din Codul fiscal a aplicat cota TVA de 8%, în urma expirării la data de 30 decembrie 2023 a stării de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, declarată prin hotărârea Parlamentului la 24 februarie 2022. Cota redusă, de la 12% la 8%, a fost pusă în aplicare la serviciile de cazare, indiferent de categoria de confort, care se atribuie la secțiunea I a Clasificatorului activităților din economia Moldovei și la produsele alimentare și/sau la băuturi, excepție fiind producția alcoolică, preparată sau nu, pentru consumul uman, însoțită de servicii conexe care să permită consumul imediat al acestora [6].

Creșterea cotei TVA în industria HORECA din Republica Moldova de la 6% la 8% după o perioadă îndelungată de urgență are mai multe efecte asupra afacerilor și consumatorilor din acest sector. Majorarea cotei TVA a dus la creșterea prețurilor pentru produsele și serviciile din industria HORECA. Consumatorii resimt această creștere și fiind mai puțin dispuși să cheltuie în restaurante,

cafenele sau hoteluri, ceea ce ar putea duce la o scădere a cifrei de afaceri pentru entitățile din acest sector. Entitățile din industria HORECA, care operează cu marje de profit relativ mai mici, ar putea resimți o presiune suplimentară asupra marjelor de profit din cauza creșterii cotei TVA. Acestea ar putea fi nevoite să își ajusteze prețurile sau să își optimizeze costurile pentru a compensa impactul financiar al majorării taxei. Entitățile din industria HORECA ar putea fi nevoite să își revizuiască strategiile de marketing pentru a face față creșterii prețurilor și pentru a atrage și a păstra clienții în contextul schimbărilor fiscale.

Totodată, luând în considerare că cele 6% au aparținut doar perioadei de urgență, atunci cele 8% reprezintă o reducere a cotei TVA de 12% precedentă pandemiei și războiului, în ansamblu reprezentând o schimbare pozitivă.

Studiu de caz

Într-o perioadă marcată de schimbări economice semnificative și de ajustări fiscale, studiul de caz al Complexului Turistic „Costești” din Republica Moldova oferă o perspectivă concretă asupra modului în care industria HORECA se adaptează la modificările cotelor TVA și gestionarea consecințelor acestor schimbări asupra afacerilor și prețurilor în sectorul turistic și de ospitalitate.

Complexul Turistic „Costești” este situat în satul Costești, raionul Ialoveni. Acesta oferă o gamă largă de facilități turistice, inclusiv locuri de cazare, restaurante, terenuri de joacă pentru copii, terenuri de sport, zone de picnic și spații de agrement. Prețurile în cadrul complexului au variat ca urmare a modificărilor cotelor TVA și a situației economice dificile stabilite din cauza pandemiei și apoi, războiului.

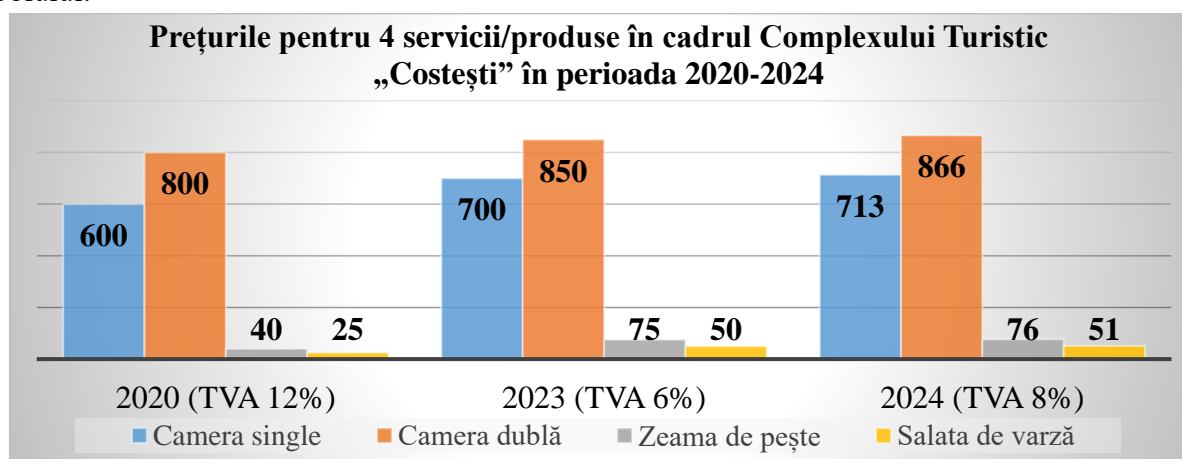

Figura 1. Prețurile pentru 4 servicii/produse în cadrul Complexului Turistic „Costești” în perioada anilor 2020-2024

Sursa: elaborat de autor

Putem observa, că în pofida micșorării cotei TVA în anul 2021 are loc o creștere vizibilă a prețurilor pentru toate tipurile de produse/servicii oferite de către Complexul Costești. Acest lucru se datorează greutăților cu care s-a ciocnit segmentul HORECA în perioada pandemiei și regresului economic. Totodată în 2024, deși era aplicată cota de 8% TVA prețurile au crescut într-o pondere mult mai mică față de creșterea anterioară. Acest lucru se datorează faptului că agenții economici nu se grăbesc să ridice prețurile într-o pondere vizibilă, deoarece doresc să-și mențină clientela stabilă până în prezent sau chiar recuperată.

Concluzii

Entitățile din HORECA trebuie să gestioneze și să raporteze corect suma TVA în cadrul lanțului de aprovizionare. Acestea pot să dețină relații cu furnizori care aplică cote TVA diferite, iar gestionarea corespunzătoare a TVA poate influența costurile finale ale produselor și serviciilor. În cazul

serviciilor de catering sau organizare de evenimente există reguli specifice privind TVA, inclusiv modalități de aplicare a taxei în funcție de tipul de serviciu oferit. Companiile din acest domeniu trebuie să fie conștiente de aceste reguli pentru a evita probleme fiscale. Schimbările în legislația privind TVA pot necesita adaptări ale structurilor de prețuri, meniurilor sau strategiilor de marketing ale întreprinderilor din HORECA. Este esențial ca acestea să fie la curent cu evoluțiile fiscale și să colaboreze cu consultanți fiscali pentru a se conforma reglementărilor. Relația dintre TVA și industria HORECA este, prin urmare, complexă și necesită atenție la detaliu pentru a se asigura că entitățile sunt conforme cu reglementările fiscale în vigoare și pot gestiona eficient costurile și prețurile în contextul schimbărilor fiscale.

Referințe bibliografice:

1. Codul fiscal al Republicii Moldova Nr. 1163 din 24 aprilie 1997 cu modificările și completările ulterioare. În *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. Nr. 62 din 18.09.1997. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140235&lang=ro
2. DAD Accountant, „Care sunt cotele TVA pentru diferite categorii de produse sau servicii”. din 28 06 2022. <https://dad.md/dad-accountant/cotele-tva-moldova/>
3. LEGE Nr. 76 din 23-04-2021 în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* Nr. 122-128 art. 157P. din 23 04 2021. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126317&lang=ro
4. Serviciul Fiscal de Stat, „Modificări la compartimentul TVA pentru domeniul HORECA,” din 25 08 2023.
5. <https://sfs.md/ru/novosti/sfs-informeaza-despre-modificari-la-compartimentul-tva-pentru-domeniul-horeca>
6. Consiliul Economic pe lângă Prim-Ministrul RM, „Matricea COVID,” p.7-16, 30 din 2020. <https://consecon.gov.md/wp-content/uploads/2020/10/Studiul-de-Impact-al-Pandemie-COVID-19-asupra-sectoarelor-economice-%C8%99i-Matricea-cu-politici.pdf>
7. Ziarul de Gardă, „Începând cu 31 decembrie 2023, se va aplica cota TVA de 8% pentru domeniul HoReCa, anunță Serviciul Fiscal” din 31 12 2023. <https://www.zdg.md/stiri/stiri-economice/incepand-cu-31-decembrie-2023-se-va-aplica-cota-tva-de-8-pentru-domeniul-horeca-anunta-serviciul-fiscal/>